

CBA Nyhetsbrev, sommaren 2023

Hej CBA medlemmar och bostadsintresserade

Här kommer en rapport över CBAs verksamhet våren 2023. Det har det varit forskningspresentationer, nya böcker, nya medlemmar, bostadsskolor, workshoppar, föreläsningar och seminarier. Men CBAs verksamhet påverkas också av att det är sämre tider och att det inte ritas lika många nya bostäder på medlemskontoren.

Nya böcker

16 mars, presenterade Anna Braide sin nya bok **Anpassbara lägenheter** på en bokrelease på Liljewall arkitektkontor i Göteborg. Braides bok är en popularisering av avhandlingen 2019. Populariseringen har möjliggjorts genom ett samarbete mellan CBA och Studentlitteratur.

11 maj presenterades boken **Trivsel i trähus II**, på en bokrelease på Tengboms arkitektkontor. Trivsel i trähus II är den andra boken där CBA undersöker vad de boende tycker om att bo i massivträhus. Ett forskningsprojekt som delvis finansierats av VGR. Bostäderna som undersöktes var allmännyttiga Fribos massivträhus i Fristad. Ritade av Magnus Almung, Tengbom. Boken ges ut av Chalmers University Press och säljs via Svensk byggtjänst. Trivsel i trähus kommer också presenteras i Borås, på Tengboms kontor, 23 augusti.

Anpassbara lägenheter
Anna Braide. Studentlitteratur.

Forskningspresentation

9 maj presenterade CBA tillsammans med Framtiden Byggutveckling (FBU) kvalitetssäkringsverktyget MAB, *Manuell Analys av Bostadskvaliteter*, på ett frukostseminarium. CBA har utvecklat verktyget som ett forskningsuppdrag för FBU.

Intresset är stort för MAB och under våren har verktyget presenterats för Wallins, Riksbyggen, Sveafastigheter, Sverigehuset, JM, Tengboms, Skellefteå Stadsbyggnadskontor och QPG arkitekter.

CBA kurser

Under hösten 2022 genomförde CBA kursen *Detaljens betydelse*. En kurs för praktiserande arkitekter. Kursen har gjorts i samarbete med Sveriges Arkitekter, där

Eva Minoura är ansvarig. *Detaljens betydelse* har drivits av Magnus Almung från Tengboms och August Orrling från Fredblad Arkitekter. Kursupplägget har varit tre stycken tvådagarskurser med tema Tegel, Trä respektive plåt. Förberedelserna för höstens kurser pågår.

Mer om Detaljens betydelse finns på CBA hemsida.

Anmälningstrycket är inte lika högt som föregående år. Här märks lågkonjunktrens kärvare tider. Det finns platser kvar i samtliga kurser.

CBA planerar för ytterligare två kurser.

- *Bostadens ekonomi* där Thorbjörn Hammerth, Familjebostäder, Göteborg och Anna-Karin Eklund, ManyNames AB, har varit med i planeringen.
- *Bostadens planlösning* där Ola Nylander och Kaj Granath kommer arbeta med tidigare nämnda MAB.

Mer info om kurserna finns på CBA hemsida och hos Sveriges Arkitekter. CBA medlemmar erbjuds en lägre kursavgift.

Kommande bostadsdagar och konferenser

För tredje gången anordnas nu konferensen Socialt byggande och modernt självbyggeri. Konferensen kommer äga rum den 12-13 oktober 2023 i Bergsjöns kulturhus. Precis som föregående konferenser kommer Socialt byggande 2023 bli samlingsplats och kunskapsutbyte för rörelsen som vill bygga tillsammans och i egen regi. Med i planeringsarbetet för CBA är Kajsa Crona. Mer om konferensen finns på <https://socialtbyggande.se/nyheter/>

16 november kommer CBA bostadsdag äga rum. Det blir en heldag i Runan, Studentkåren, Chalmers, fylld med föreläsningar, projektrevy och prisutdelningar.

CBA gör det i samarbete med SAVG, Sveriges Arkitekter Västra Götaland.

Vi är mycket stolta över att kunna presentera Siv Helene Stangeland som keynote speaker. Under bostadsdagen kommer CBA forskning att presenteras, om massivträhus, anpassbarhet och planlösning utveckling. Adjungerad professor Charlie Gullström berättar om cirkularitet och professor Paula Femenias om hållbart bostadsbyggande. Under bostadsdagen kommer CBA dela ut pris för bästa exjobb och för första gången dela ut CBA Bostadspris. Politiker berättar om den svenska bostadspolitiken. Tobias Olsson, Sveriges Arkitekter, ger en omvärldsanalys. Anmälan kan redan nu göras på CBA hemsida

<https://www.chalmers.se/aktuellt/kalender/cba-bostads>

Affisch CBA Bostadsdag 16 november

Pågående forskningsprojekt

Kvalitetssäkringsverktyget MAB som beskrivits i tidigare nyhetsbrev implementeras 2022-2025 i Framtidens Byggutveckling. Gunnar Persson och Martin Clase från Framtiden, tillsammans med Ola Nylander och Kaj Granath, från CBA driver projektet.

MAB har använts för att analysera bostadsprojekten i Bostad2021. Arbetet har gjorts på uppdrag av Framtiden och utförts av arkitekt Jonatan Forsman och masterstudenten Tobias Dahlberg. Projektet kommer presenteras under hösten 2023.

Riksbyggen, Huvud- och forskningspartner i CBA, har inlett ett projekt tillsammans med CBA där MAB kommer implementeras på olika sätt. Strategisk Arkitektur har skrivit in MAB i sina kvalitetssystem.

MAB finns tillgängligt från CBA hemsida. En enklare version för icke medlemmar, medan CBA-medlemmar har tillgång till den kompletta versionen.

I början av året erhöles medel från Chalmers Innovationscentrum för Steg 2 i processen att vidareutveckla en digitaliserad version av MAB. Frans Magnusson, från White, och Jacob Flårback, från Liljewalls, medverkar med programmeringsinsatser. En manual för inmatning i Rhino och en körbar demoverion finns framme. Denna del av DAB slutförs under 2023.

HSB 100 år. 2025 firar HSB Göteborg 100 år som bostadsbyggare i Göteborg. CBA, genom Ola Nylander, är med i en projektgrupp som arbetar med en bok som inför jubileet. Med i bokprojektet är Lena Josgård och Rickard Fränberg från HSB, samt journalisten Sofia Eriksson från Redig.

Forskning om kök. Doktorand Anita Ollar var klar med sin lic 2021. Anita som arbetar inom forskningsprojektet The Circular Kitchen (CIK), jobbar nu vidare med avhandlingen och kommer vara klar 2024. I sin forskning fokuserar Anita på sociala aspekter av kökets användning och funktion i hemmet, samt kökets framtida utveckling. Anitas lic uppmärksammades i Arkitekten. Här är länken till artikeln: <https://arkitekten.se/nyheter/koket-star-i-centrum-i-narstudie-om-cirkularitet/>

CIK – köksprojektet fortsätter med ny finansiering från Formas och VGR. En ny köksprototyp har installerats i en lägenhet i HSB Living Lab, för att testas i praktisk användning under kommande år. <https://www.architectural-review.com/magazines/ar-december-2021-january-2022-kitchen-ar-house>

HSB Living lab och CIK 2.0 Köksprojektet har pågått under 2022-2023, med bland annat fullskaletester av den nya köksprototypen tillsammans med industripartners i en av forskningslägenheterna i HSB Living Lab.

Under hösten 2023 kommer CBAs tredje del av **Trivsel i trähus** presenteras som en bok. En bostadsundersökning med fokus på massivträhus i Viskafors och de hyresrättsvillor som Brunnerberg&Forshed ritat för Viskaforshem.

Kommande bok – Trivsel i trähus III.
Bostadsundersökning på Källsprångsvägen,
Viskafors. Hyresrättsvillor byggda i
massivträ.
Brunnerberg&Forshed arkitektkontor.

Göteborg bygglov 2018 och 2021. Arbetet med bygglov Göteborg 2018 färdigställs och presenteras i bokform under hösten. Bygglov 2021 har sammanställts i form av ett exjobb av Tomas Johansson och kommer även det vara klart under hösten 2023.

Forskning om Markanvisningstävlingar. Markanvisningstävlingen som laboratorium för innovativt och hållbart bostadsbyggande. Forskningsprojektet är ett samarbete mellan Norrköpings kommun och forskarna Magnus Rönn och Anna Braide från Chalmers, och Christian Koch från Halmstad högskola. Projektet görs med medel från en utlysning från Vinnova 2021. Forskningen undersöker markanvisningstävlingen som professionellt laboratorium för innovation och hållbart bostadsbyggande.

Fokus är på social och ekologisk hållbarhet med anpassbara bostäder och utemiljö som stödjer sociala kvaliteter i boendet, samt energi- och klimatkrav, och krav på cirkulärt byggande. Målet är att undersöka markanvisningens kapacitet att bidra till hållbara bostadslösningar och innovation, med syftet att bidra till ett hållbart bostadsbestånd. Under 2022 och 2023 genomförs två markanvisningstävlingar. Forskarteamet deltar i utformandet av tävlingsprogram, gör deltagandeobservationer av juryarbetet, granskar inlämnade tävlingsförslag och intervjuar tävlingsteamet. Forskningsprojektet avslutas under 2023 och kommer att presenteras vid ett seminarium i Norrköping i oktober.

Stygruppsmöten våren 2022

CBA genomförde två stygruppsmöten under våren 2023, den 21 februari och 9 maj. Ett tredje möte kommer äga rum 7 september och därefter bostadsdagen 16 november. Ny representant från institutionen ACE är Oskar Modin, biträdande professor på ACE.

CBA styrgrupp under 2023

Ola Nylander, föreståndare (CBA, Chalmers ACE)
Anna Braide, ordförande (CBA, Chalmers ACE)
Kaj Granath, vetenskaplig ledare (CBA, Chalmers ACE)
Oskar Modin, (Chalmers ACE representant)
Janne Larsson (Semrén & Månsson)
Hilda Esping (Liljewall)
Nils Eberil (JM)
Johan Lundin (White)
Gunnar Persson (Framtiden)
Martin Karlsson (HSB)
Anders Jurin (Riksbyggen)
Andreas Fries (Strategisk arkitektur)
Erik Stenberg (KTH)

Nya CBA medlemmar

Mycket roligt är att AIX arkitekter tillkommit som ny CBA-medlem.

JM, QPG arkitektur, Viskaforshem, KLARA arkitekter, Framtiden och Riksbyggen har under våren förnyat sina CBA medlemskap.

CBA och ekonomin

Med ett stabilt antal medlemmar ser ekonomin bra ut för 2023. Men det finns samtidigt en osäkerhet om vad som händer med ett medlemsfinansierat forskningscentrum i en sviktande konjunktur. Nya medlemmar gör att det ekonomiskt har växt från 2022, men 3-4 kontrakt ska förnyas under 2023.

CBA, kommer att dela ut Bostadspriset 16 november, 2023.

Under bostadsdagen 16 november kommer CBA dela ut ett bostadspris. År 2021 avslutades Sveriges Arkitekters bostadspris. Men CBA tycker ett bostadspris behövs. Det är ett utmärkt sätt att lyfta fram betydelsen av arkitekturkvalitet för boende och bostad. Därför har CBA tagit över bostadspriset (med bifall från Sveriges Arkitekter). Ett antal förslag har i skrivandes stund lämnats in och fler är på väg. 30 juni är sista inlämningsdag. Mer info i artikel i Arkitekten:

<https://arkitekten.se/nyheter/chalmers-ska-dela-ut-bostadspris/>

I augusti/september kommer fyra projekt nomineras och granskas av CBA bostadsprisjury. Första priset kommer delas ut på CBA:s bostadsdag 16 november 2023. Mer utförlig info om priset och stadgarna finns på CBA hemsida.

Äppelträdgården, Göteborg.
Bostadspriset 2011.
White arkitekter.

Remissvar

Under våren har Boverket i ett antal remisser lagt ut förslag för nya byggregler. CBA har skrivit debattartikel i Arkitekten om detta och lämnat in ett remissvar där Boverkets förslag att slopa dagsljuskrav och rumshöjder skarpt kritiserats. CBAs remissvar finns på hemsidan. Även Sveriges Arkitekter och Riksbyggen är kritiska till Boverkets förslag. Riksbyggen skriver i sitt remissvar att "Boverkets förslag till nya byggregler gör det 300 gånger svårare". Läs mer på www.fastighetsvarlden.se/notiser/riksbyggen-sagar-boverket-nya-byggregler/

Planlösningsutveckling

Under våren har CBA, för Framtiden Byggtutveckling, gjort en utredning och analys av hörnblocket. Det finns krav från Göteborg stad att bygga mer i kvartersform och mer i förtätningslägen. Hörnet är ofta en kritisk punkt där kommunikation, många lägenheter per hiss och trapp, innerhörn med svåra ljusförhållande kan skapa problem. CBA har tillsatt en arbetsgrupp där adjungerade professorer Hilda Esping Nordblom, Jan Larsson och Kajsa Crona ingått, tillsammans med Ola Nylander och Kaj Granath från CBA, samt mastersstudenten Tobias Dahlberg. Bostadsplaner med hörnlösningar från 1980-2023 har samlats in från tidskriften Arkitektur, Bostad2021, Göteborg bygglov 2016, 2017 och 2018. Under seminarier i arbetsgruppen har hörnlösningarna diskuterats och typologiserats. Arbetet finns på CBA hemsida under Publikationer.

Brf Alfa, Göteborg. KUB arkitekter, 2014. Ett av de hörnblock som finns med i sammanställningen.

Ola Nylander
Professor Chalmers ACE, föreståndare för CBA

Följ CBA på Facebook och LinkedIn.

